Üksiknumber 6 senti

Tänast lehte 6 külge

Pealinna Teataja

Ilmub iga kolmapäeva ja laupäeva hommikul

TOIMETUS JA TALITUS: Tallinnas, Harju tän. nr. 29. Avatud kl. 9-st kuni kl. 2-ni p. l. Telefon 427-50. Väljaandja: Tallinna Majaomanikkude Seltsi Trükikoja telefon 450-67.

TELLIMISE HIND: Tallinna Majaomanikkude Seltsi liikmeile: 1 aastaks 3 kr., ½ aastaks 1.60 kr., 3 kuuks 0.90 kr., 1 kuuks 0.35 krooni koos postikuludega.

Teistele tellijaile: 1 aastaks 4.50 kr., ½ aastaks 2.50 kr., 3 kuuks 1.35 kr., 1 kuuks 0.50 kr. koos postikuludega. Kuulutused: kuulutusküljel 5 s., teksti ees 8 s., tekstis 10 senti mm veeru laiuses.

Nr. 28 (495) **Laupäeval, 9. aprillil 1938.** **6. aastakäik**

P. K. «VÕIEKSPORDI»

Keskmeierei

C. R. Jakobsoni 14, telef. 305-18 ja 308-64

soovitab kevadepühadeks

kohupiima
kohupiima rasvarikast,
vahu-, kohvi- ja hapukoort ning
lauavõid väikepakendites 200 gr. 500 gr. ja 1 kg.

Hooajalised tellimised palutakse Keskmeiereile esitada 9-ks aprilliks.

Alates 8. skp. palume jälgida meie vaateaknal

moe-kingade demonstratsiooni

eelolevaks hooajaks.

Meie omatööstuse moelooming üllatab Teid! Meie rikkalikust laost valitud kvaliteetkingad rahuldavad Teid täiel määral!

JALANÕUDEKAUPLUS
„Awas"
Tallinn, V. Karja 9

O-Ü.
Riieturite Ühiskaubamaja

TALLINN, S. Karja 19, telefon 455-77.
TARTUS, Aleksandri t. 5, telefon 16-20.

Soovitab
suures valikus uudismustreid
inglise ja kodumaa vabrikuist
palitu-, ülikonna- ja kostüümiriideiks

TEEN teatavaks oma lugupeetud klientuurile, et
ELAN NÜÜD
Gonsiori t. 11-1,
kõnetraat 300-19.
Kõige austusega **ED. PÄRNIK,** rätsepmeister

Kõige maitsevamad toidud ja küpsised valmistate tarvitates
„ASTA"
Saadaval kõigis toiduainete- ja delikatess-kauplustes
Taimevõitehas
„Olivia"
Tallinn, Volta 3. Tel. 431-97

Kes peab ehitama sõidutee, kas linn või majaomanikud?

Linnawalitsus palub uue ehitusseaduse awaldamist, et selgitada sõiduteede ja heakorraseadmete wahekordi

Siseministeerium teatab Tallinna linnawalitsusele, et siseminister on Widewiku tänawa kinniswaraomanike palwel läbi waadanud ja leidnud Widewiku tänawa liikluskorralduse ja walgustusküsimuse lahendamise olewat ebamäärase. Ühelt poolt linnawalitsus seaduste seletamisega loeb selle tänawa kordaseadmise oma ülesannetesse mittekuuluwaks, teiselt poolt kinniswarade omanikud, tuginedes kohtu otsusele, arwawad, et mitte nemad, waid linnawalitsus on selleks kohustatud. Tänaw ise on aga jäänud korda seadmata ja osa tänawast on läbipääsmatus seisukorras ning tulekahjude puhul awalikule julgeolule ohtlik.

Sama olukord näib walitsewat ka Widewiku tänawa walgustamise küsimuses. Nagu kirjawahetusest nähtub, on linnawalitsus teinud krundiomanikele ettepaneku tasuda walgustusseadmete ehituskulud. Seda on krundiomanikud täitnud, arwatud wälja neli kinniswaraomanikku, kes on ka hiljem annud selleks lubaduse. Wõttes arwesse mainitud asjaolusid, on minister awaldanud soowi, et linnawalitsus astuks samme Widewiku tänawa heakorraseadmete kordaseadmiseks.

Linnawalitsuse ehitusosakond ei ole aga küsimuse sellise lahendamisega rahul ja annab omapoolse uue seletuse.

Ehitusosakond mainib, et sõiduteede praegune korraldus tugineb weneaegseile seadusile, mis awaldatud 81 ja 46 aastat tagasi ja mille kohaselt sõidutee ehitamine on panduд majaomanikele. Tollal tunti ainult munakiwisillutust ja seda wõis iga majaomanik teha ükskult. Kuna tänawakatete uute tüüpide parandamine ei ole aga majaomanikel ükskult otstrbekohane teostada, on linn selle wõtnud endale, kuigi seda ei näe ette kehtiw seadus.

Teede parandamise kohustus on jäetud linna ehitusmääruseга majaomanike kanda ainult nende eneste poolt ehitatud uutel tänawatel seni, kui tänawa ääre püstitatakse 50% majadest. Kohtuprotsessidega on selgitatud, et majaomanik peab siis hakkama sõidutee parandama, kui see muutub kahjulikuks awalikule julgeolule.

Tallinna linnawalitsus on juba kümne aasta eest algatanud uue ehitusseaduse koostamist, kuid seni pole jõutud tegelike tulemusteni ning teetõttu puudwad teede ehitamise ja korrashoiu alal juriidilised aluseд. Wähene kredijt ei anna aga küllaldaselt lahedaid wõimalusi teede parandamiseks linna tulul.

Tänawaid walgustama ei ole kehtiwate seaduste järgi kohustatud ei linn ega majaomanikud, ning linna rahaline seisukord sunnib linna jerwades uusi tänawaid kauemat aega jätma **walgustamata, kui majaomanikud kulude katmisest ei taha osa wõtta.**

Awaldatud põhimõtteil tuleks linna ehitusosakonna arwates paluda siseministri kaasabi uue ajakohase ehitusseaduse kiiremaks maksmapanemiseks ning paluda siseministri eestkostmist linna rahalist seisukorda puudutawate küsimuste otsustamisel.

Kokkuwõetult ilmneb linnawalitsuse ettepanekust, et kuigi sõidutеede parandamine ja tänawawalgustuse sisseseadmine ei kuulu otseselt majaomanikele, tahab linn selleşt kohustuseşt mööduda põhjusel, et selleks puudub wajalikus ulatuses krediit. Olukorra kindlustamiseks palutakse kiiremas korras awaldada uut ehitusseadust.

Kinnitati Lasnamäe kanalisatsioonimaks

Praegu on Lasnamäel Kiwimurru tänawal teostamisel weesiwarustus- ja kanalisatsiooniorustike maandamine, mis wiiakse läbi linna krediitide arwel. Linnawalitsuse 1936. aastal tehtud otsuse kohaselt wõetakse igalt majaomanikult weesiwarustuse toru eest Kr. 5.50 krundi frondi pikkusmeetrilt. Kanalisatsiooni alal oli seni kulude tegemise wiis otsustamata. Linna ehitusosakond on nüüd koostanud eelarwutluseд, mille kohaselt tahetakse majaomanikelt nõuda tawaliselt 25 cm läbimõõduga toru pikkusmeetri eest harilikus mullases maas Kr. 4.50.

Linnawalitsus kinnitas ehitusosakonna ettepaneku ja andis osakonnale wõimaluse projektide kinnitamiseks esitamise eel awaldatud määrade kohaselt wõtta ehitajailt wastu torustiku ehituskuluşid.

Majaomanike koja algatusel nõutakse tempelmaksustamise seaduse muutmist

Hiljuti awaldati tempelmaksustamise seaduse muutmise ja täiendamise seadus, mille kohaselt nõutakse lisamaksustamist neile blankoobligatsioonidele, mis tehtud enne 25. maid. 1935. a. Kuna see awaldatud seadus oleks tekitanud asjaosalistele majaomanikele teatawaid lisakulutusi, siis kutsuti Majaomanike koja algatusel kokku krediitasutuste ja mõne koja esindajad ühisele nõupidamisele. Mainitud nõupidamisest wõtsid osa Majaomanike koja poolt J. Masing ja J. Mürk, Kaubandus-tööstuskoja poolt adw. M. Pung, Põllutöökoja esindajana juriskonsult Tults, Tallinna pankade ühingu poolt nõunik Simsiwart ja notar Bergmann.

Peale pikemaid kaalutlusi leiti, et awaldatud seaduses on ebaselgeid kohti, mis wajawad aufentset selgitust, milleks otsustati koostada märgukiri ja esitada see wabariigi walitsusele seisukoha wõtmiseks. Märgukirja esitamine toimub arwatawasti lähemail päewil.

Wärwimise tähtsusest

Maalritööde on määrawaks teguriks pinna laad ja uuele tööle ajetatud nõuded. Harjumuse- ja kogemusepuudusel on töö kestwus sageli kahtlane. Ebakõlbliku materjaliga ebaõigelt tehtud töö tõuseb oma hinnalt kallimaks kui asjakohaselt tehtud töö. Wastutustundetu töötegija hoolimatus ja samuti alawäärtusliku materjaliga kergelt tehtud töö muutub seda ala mittetundwale tööandjale hiljem wõrdlemisi kalliks.

Eespoolmainitud ja teistele tähtsaile asjaoludele, muuseas töö sooritamise ajale, wiidates, on palutud meie lehes ruumi järgnewatele ridadele:

Sageli tööandja, seda ala lähemalt tundmata, laseb teha töö liiga kergelt.

Töö jaoks, mis asjakohaselt sooritatuna wajab wähemalt paar nädalat, peetakse juba üht nädalat liiga pikaks ajaks. On küll wõimalik töö teha walmis weel lühema ajaga, aga eriliste wahenditega, ja seda ei saa korraliku tööga kõrwutada ja selle halwad küljed ilmnewad alles hiljem. Püsiw ja korralik töö nõuab aega, sest iga tööjärgu järel peab olema aega kuiwamiseks. Ei tohi wõtta ette uut tööjärku, enne kui eelmine pole küllaldaselt kuiwanud. Wastutustundelik töötegija loomulikult seletab, kui palju teatud juhul läheb aega töö korralikuks sooritamiseks, mida arusaaja tööandja ka arwestab, sest selles suhtes fingimine ei ole kooskõlas tema huwidega.

Ühel või teisel wiisil halwasti tehtud tööks kulutatud summad on igal juhul raisatud ja ka uus asjatundlik töö nõuab suuremaid kuluisid, mis on tingitud esimese halwastitehtud töö põhjustatud lisatööst.

Wärwimise ülesandeks on pindade ja esemete kaitsmine ja kaunistamine, nii et ses mõttes on maalritöö wastutusrikkalik, tähtis, oskust ja head maitset nõudew. Ebameeldiwaks muutunud korter wõib maalritöö abil muutuda jälle hubaseks ja meeldiwaks oleskeluja puhkepaigaks. Ka palju hoolt ja waewa nõudew putukate nuhtlus on maalri abil kõige kindlamini lahendataw — wärwides seinapinnad. Kiwiehitustes tuleb tapetseeritud seintešt kõik paberid enne wärwimist kõrwaldada ja liistude ja seinte wahelised praod hoolikalt täita, et putukail poleks wõimalust sinna peitu pugeda ja uuesti pesitseda. Sobiwasti wärwitud seinad annawad korterile wärske ja puhta mulje, on terwishoidlikult ületamatud ja ajajooksul ka majanduslikult tasuwad.

Maalritöö tegemisajaks on meil üldiselt kujunenud suwekuud, millisel aastaajal peabki fingimata tegema wälised wärwimistööd, et töö oleks otstarbekohane ja kestew. Selleks, et õlliwärwiga wärwitawad pinnad saaksid püsiwad, on wajalik kuiw põhi ja pind. Ka wesi- ja mineraalwärwid on püsiwamad kuiwal pinnal. Ajal, millal on karta öökülmasid, on õlliwärwitöö õnnestumine wäljas juba ebakindel, sest külm wõib seda riskida ja muuta ebatasaseks, kuigi ülewärwimine on tehtud küllalt õhukeselt.

Siseruumi wärwimistöid wõib teha aastaajast olenemata — oleks soowitaw, et neid hakataks tegema rohkem ka talwekuudel. Seega töö rohkem tasanduks, wäheneks kewadine üleliigne kiire ja asjatu töötempo tõus. Talwekuudel on kasutada parem tööjõud, kuna talwel tööd siiski on alati wähem, nii et see tagab töö korralikkuse. Töö järelewaatuseks on siis wõimalik pühendada rohkem aega, ja tööd saab lasta teha odawamini kui suwel, millal tööjõust on puudus.

Ka saaks sellega osalt wähendada meil üldiselt just talwiti esinewat tööpuudust. Oleks soowitaw, et majaomanikud wõtaksid tõsiselt kaalumisele talwise maalritöö, seda nii enda kui ka üldsuse huwides.

Aurik Hispaania pogenitega.

MAJAOMANIKUD!

Kasutage oma wabade korterite wäljaüürimiseks „Pealinna Teataja“ kuulutuskaste.

Üürniku päewaraamat

Olin seni nii sõge, et uskusin seda, mida mulle räägiti. Uskusin koguni neid majaperemehigi, kes hädaldasid, et üürnikud olewat korratud ja halwad. Enam ega keegi mulle sihukest loba ärgu ajama tulgu. Peremehed pidagu üürnikest mokk maas. Kõik, mis paha, tuleb waid peremeestest. Nad ise ei taha seda ainult tunnistada. Kawalad ja salalikud on nad, need peremehed. Tehes süütute kannatajate näod, tahawad nad sel kombel teisi eksiteele wiia. Säherdusele alatule mängule peab aga nüüd tulema lõpp. Tahan selle eest ise hoolitseda.

Mulle, teate, hakkas näppu päewaraamat, mida peab üks üürnik. Selline mees, kes tunneb majaomanikke põhjalikult. Igal aastal wahetab ta, see üürnik ikka, korterit wähemalt wiiel-kuuel korral. Kogemusi on temal selletõttu rohkesti. Kogenenud inimese sõnu wõib aga alati uskuda.

Tahan tollest päewaraamatust tuua mõned wäljawõtted. Need peawad näitama, kui õelad, kurjad ja käskimishimulised wõiwad olla peremehed. Kuidas nad korterikasutaja wabadust püüawad igal kombel kitsendada ja — aga, küllap kuulete peagi sellest kõigest lähemalt.

4. jaanuar 1938.

Nüüd, tänu taewale, paistab minul olewat jällegi korralik peawari. Uus korter, kuhu kolisin kaks päewa tagasi, on soe, kuiw ja puhas. Alles mõne päewa eest oli peremees teinud põhjaliku remondi, mis läinud maksma krooni 60. Kallis see ju on, ent selle eest on ka korter uhke ja tore nagu kuningatuba. Ruumi elamiseks on rohkesti, — 2 tuba, esik ja köök. Üürgi pole kallis — 30 krooni kuus. Olen korteriga rahul. Seda on ka minu teinepool Tilde, kuigi ta tawaliselt juba enne kolimist igast korterist leiab rohkesti wigu.

Ka peremees paistab olewat mõistlik mees. Ei nõua üüri ette ega kedagi. Tema närwidki näiwad olewat korras. Ei karda laulu ega midagi. Eile pidasime soola-leivapidu. See lõppes kell 4 hommikul. Lasksime laulu, tegime kisa ja muud taolist. Teisi üürnikke näis see häirivat. Ent peremees, mõistlik mees, sai kõigest aru.

„Soola-leiva asi, mis seal ikka,“ ütles ta. „Katsuge leppida!“

Seda mõtlen minagi, et mis seal ikka! Eestlane on laulja rahwas. Teda ei tohiks häirida ükski wiis. Isegi mitte öösel. Sest laul ei peaks segama, waid soodustama magamist. Uinutatakse ju wälkesi lapsi ikka lauluga. Ning wiis peaks olema wiis, ükskõik on ta siis hällilaul või marss.

7. jaanuar 1938.

Arwasin, et mul tuleb täna tõsisem kõnelus peremehega. Kartsin koguni, et ta saab kurjaks.

Kui kauplesime Tildega korterit, küsis peremees, kui palju meid siia tuleb.

„Esialgu kolime ainult kahekesi...“ naeratas sellepeale Tilde.

„...sest meie kuus last peawad praegu maal pühade waheaega,“ pidin täiendama mina, kuid waikisin siiski. Oli ju õigus, et uude korterisse kolime esialgu tõesti kahekesi.

Eile tulid lapsed maalt linna tagasi. Peremees silmitses neid mõtlikult, ohkas ja sõnas waikselt:

„Näite olewat korralik kodanik. Häll on teil täis otse kuhjaga!“

10. jaanuar.

Täna ei saa ma siiski peremeest pidada nii mõistlikuks meheks, nagu arwasin teda olewat esialgu. Ka temagi näib pahandawat seal, kus selleks pole põhjust.

Kuna ilm täna oli ilus, käskisin oma kuus last minna õue.

„Minge aeda!“ ütlesin neile. „Tänawal või hoowis jääte teistele jalgu. Aias aga pole te kellelegi ees!“

Kes teab, kus kohalt olid lapsed leidnud paar wana nuga. Minu poisid, meistermeeste kalduwustega nagu nad on, olid nugadega asunud kohe puude ja põõsaste kallale.

„Tulge ja waadake, mida teie neetud jõnglased on teinud!“ hüüdis peremees wihast lõkendades. „Mu aed on puha rikutud ja lagi!“

„Kuidas lagi?“ imestasin aeda minnes. „Oodake!... Siin, nagu näen, on teil 22 mitmesugust põõsast. Neist on ära lõigatud 16 põõsast. Puid on teil 18. Neist on kooritud 12. Pole põhjust hädaldamiseks. Kui puud ja põõsad liig tihedasti koos, ei kanna nad kunagi palju wilja. Mitte kirume, waid tänama peaksite mu lapsi. Tänu neile, jääb teil taskusse raha, mida muidu pidanuksite andma aednikule, kes kõrwaldanuks liigsed puud ja põõsad. Ärge waielge wastu! Olen teinud elus aednikutööd ja tunnen seda asja.“

Pärast pikki seletusi rahunes peremees. Ent lapsi ta siiski enam aeda ei lubanud.

Mõistmatu inimene, see meie peremees! Lapsed teewad temale head, harwad aeda ja kõrwaldawad sealt liigse prahi, tänuks tolle eest piiratakse aga nende liikumisruumi!

16. jaanuar 1938.

Ma ei tea, kuidas olin kord nii sõge, et pidasin peremeest mõistlikuks meheks. Ta pole seda kaugeltki, waid nuriseb nagu kõige õelam hirmuwalitseja.

Tilde peseb laste riideid toas. Et lapsi palju, saab nende asju loputada igapäew. Alaline pesuköögi tarwitamine nõuaks liig palju puid ja läheks kalliks. Palju otstarbekohasem on pesta toas. Ent peremees, sõge, ei taha seda lubada.

„Teete minu maja niiskeks!“ ütleb ta.

Tore inimene! Sellepärast, et ta maja ei läheks niiskeks, peaksin raiskma puid pesuköögis. Kui ma peremehele seda ütlesin, lausus ta, et wõiksin kuiwatada pesu pööningul.

„Taga parem!“ naersin wastuseks. „Mu pesu peab olema mu silma all. Muidu wõin sellest ilma jääda. Mõni mees, teate, wõib selle hõlma alla panna ja minna!...

„Wõimatu!“ wastas peremees. „Pööningu uks on lukus ja wargad sinna ei pääse.“

„Lukk warast ei pea!“

Peremees läks pahandades ja õlgu kehitades minema. Ta näis olewat kuri, kinnitades, et pesu toas pesta ja kuiwatada ei tohi. Wiigu ma aga pesu pööningule!

Ma ei mõtlegi seda teha. Tilde arwab koguni, et peremees töötab warastega käsikäes. Milleks ta muidu nõuab, et riputaksin pesu pööningule? Kas mitte selleks, et seda sealt pikanäpumeeste kätte sokutada?

Tuleb olla ettewaatlik. Puidki ei julge ma hoida enam keldris. Toon need tuppa, saen ja lõhun halud siin.

21. jaanuaril 1938.

Ka täna oli mul tõsine kõnelus peremehega. Ta leidis, et ma segawat liialt palju majarahu. Pole midagi taolist. Peale soolaleivapeo olen pidanud waid enese ja kahe lapse sünnipäewa ning wõõraid muidu wastu wõtnud kümnel korral. Sest armastan seltskonda.

„Aga katsuge waiksemalt!“ soowitas peremees. „Ja lõpetage warem.“

Peremees on mühakas, kellel pole aimugi sellest, kuidas olla seltskonnas. Laul ja tants on loomulikud asjad lõbusal kooswiibimisel. Et juttugi sellistel puhkudel rohkesti, pean laskma waljuhääldaja töötada täie jõuga. Muidu läheks jutukõminas ehk mõni noot või sõna kaduma. See aga wõib tekitada arwamise, nagu oleks mu aparaat wana ja wilets loks.

Ja aeg? Ma leian, et see on küllaltki wara, kui külalised lahkuwad kell kaks-kolm. Hilja oleks see alles siis, kui külalised lahkuksid päikesetõusul.

Ning pealegi on nad minu, aga mitte mõne teise korteris.

28. jaanuaril 1938.

Meie peremees ei salli mitte üksinda lapsi, waid wihkab ka loomi. Tõin lastele kassi ja koera. Nüüd kaebab peremees, et loomad rüwetawat koridori.

„Mis mina sinna parata saan, Lasen loomad, kui nad selleks soowi awaldawad, toast wälja ja kui juhtub midagi koridoris, — taewas tule appi, ega mina selles süüdi ei ole!“

„Saatke loomad õue!“

Ptüi!... Ta tahab, et peaksin käima niikaua loomade sabas, kui need õiendawad oma loomulikud toimingud ja nuusutama kõiki neid haise!

4. weebruar 1938.

Õigupärast oleksin pidanud maksma peremehele üleeile üüri. Nii me kolides kokku leppisime. Aga... Mul ei ole selle jaoks raha. Ülehomme on Tilde sünnipäew, pühapäeval tahan minna oma sõbra Siilisabaga pisikesele pummelungile. See nõuab kokku kulu 150 krooni. Homme saan palka 180 krooni. Seisuraha on mul 470 krooni. Panen selle 30 krooni, mis palgast üle jääb, seisuraha juure. Siis on mul täpselt 500 krooni.

Üüriga pole ruttu. Peremees wõib oodata. Kui tal aga raha hädasti peaks tarwis olema, müügu maja ära. Küllap mõni ikka leidub, kes selle ostaks.

16. weebruar 1938.

Meie korter polegi nii hea, nagu alul arwasin. See on niiske. Aknad tilguwad, kõik seinaääred ja nurgad on märjad. Juhtisin peremehe tähelepanu sellele.

„Ma ütlesin, et toas ei tohi pesu pesta ja kuiwatada,“ wastas ta. „Nüüd on see käes, mille eest teid hoiatasin!“

Kas sa näed, kus on mees! Ega ta seda ei tunnista, et oma asi wilets, waid katsub weeretada wea teiste kaela. Häbematu inimene!

26. weebruar 1938.

Meie peremees on tõepoolest talumatu inimene. Tema majas on 12 korterit, millest praegu 8 tühjad, nimelt selle koridori peal, kus elan minagi. Üürilised, nagu näha, ei talu lihtsalt teda. Ent peremees, — mis sa hullust räägid!...

„Teie oma puulõhkumise ja peagu igaõise pidutsemisega ajate mu maja tühjaks!“ kisendas ta. „Igaüks kaebab, et ei saa enam silmapilkugi rahu. Ja koridor, see haiseb teie kassist ning koerast hullemini kui peldik!“

Sa näed! Ega inimene ei wõta süüd omaks. Püüab weeretada ikka kõik minu kaela.

Seda ma juba ütlesin, mispärast olen sunnitud toas puid lõhkuma, oma arwamise loomade kohtagi olen temale awaldanud. Ja mis puutub pidutsemisse, — 45 korda olen teinud seda. 55 päewa olen siin elanud. Lahkujad kaebawad, et nad siin ühelgi õhtul ei saa rahu. Minu korteris oli 10 õhtut täielik waikus, kuna külastasime siis teisi.

Et aga kolijad ainsalgi õhtul ei olewat rahu saanud, näitab see, et wiga ei peitu minu pidutsemises, waid on kuski mujal. Mu korteris mängis neil 10 õhtul ainult raadio, sest lapsed olid kodus, ent peremees ei räägi midagi raadiost, waid ainult lärmist.

Niisiis: on selge, et kolimise põhjused peituwad kuski mujal.

28. weebruar 1938.

Ka minu süda sai nüüd täis. Nõudsin, et peremees puhastaks korteri. Põranda wärw on kulunud, seinad mustad ja määrdunud. Peremees aga ei tahtnud korteri puhastamisest midagi kuulda.

„Just enne, kui kolisite, lasksin teha remondi!“ seletas ta. „Kui iga õhtu tantsitakse, pole ime, et põranda wärw kulub. Seinad aga on täis määrdunud käejälgi ja raswaplekke otsekui mõni kunstinäitusele wäljapandud kuju!“

„Kes käskis teid tarwitada nii yiletsat materjali, mis kulub ja määrdub,“ wastasin. „Teie peate mu korteri puhastama!“

„Ei!“

Olgu peale. Otsin uut korterit. Pealegi muutub siin niiskus talumatuks. Olen mures laste tervise pärast ja saatsin need niikauaks maale, kui leian uue korteri.

4. märts 1938.

Nüüd, tänu taewale, paistab mul olewat jällegi korralik peawari. Uus korter, kuhu kolisin kaks päewa tagasi, on soe, kuiw ja puhas. Alles mõne päewa eest...

*

Mina tollest päewaraamatust enam rohkem wäljawõtteid ei too.

Lähenewa kewade tõttu elawneb korteriwahetus

Kuidas wältida sagedast kolimist?

Meil on juba aastaid saanud omaseks, et kewadel wabaneb palju kortereid ja üürnikud tawatsewad wahetada oma talwiseid eluasemeid. Korterite wabanemine saab õieti alguse selleşt, et meil on palju üksikinimesi kui ka perekondi, kes suweks lähewad maale põllutööle. Samuti ka neid, kes suweks annawad korteri ära ja asuwad elama kas maale wõi kuhugi suwituslinna. Meil ei ole küll täpselt teada ega ole ka peetud selle üle statistikat, kui palju meil kewadel wabaneb kortereid, kuid igal juhul ei ole see arw wäike.

Korterite wabanemine sääraste „rändlindude“ arwel annab üürnikele laialdasi wõimalusi korterite wahetamiseks. Sageli kuuled üürnikke ütlewat: „Kewadel on kortereid küllalt.“ Seejuures on turbloolusest, et paljud tawatsewad kolida ainult harjunud kombe pärast, ilma olulise põhjuseta.

Meie aga teame, mida säärane kolimine toob majaomanikule. Talwe läbi korteris elanud üürnik on mustanud tapetid, põrandad ning laed. Need wajawad uue üürniku saamiseks uut wälimust. Selleks tuleb majaperemehel teha wõrdlemisi põhjalik remont, mis ehitustarwete tõrge hinna juures nõuab suuri kulutusi. Ei piisa üksi sellest, et remont osutub kalliks ja siia juure tuleb arwestada ka saamatajäänud üür remonteerimise aja eest, millal korter seisab tühjana. Põrandate kuiwamine kestab nädalapäewi ja nii tuleb majaperemehel hoida korter tühjana sageli ligemale kuu aega. Kokkuwõetult tekitab säärane, sageli põhjuseta kolimine majaomanikule suurt ainelist kahju, kuid seda ei arwesta meie kehtiw maksustamissüsteem.

Kolimise protseduuri teostumisel tabab paljusid majaomanikke weel üks asjaolu. Teadagi on kolimine ka üürnikule seotes mõningate lisakulutustega, näiteks kolimise toiming ise. Sellele lisandub weel kahekordne üürimaksmine, sest rõhuwam enamus üürnikke maksab ikkagi üüri kuuwiisi järele. Nüüd uue korteri leidmisel tawatseb uus korteriomanik nõuda kuuüüri ette. Seega tuleks üürnikul tasuda kolimise puhul üür wanas korteris ja ettemakstaw üür uue korteri eest. Säärane kahekordne üürimaksmine osutub aga paljudele palgateenijaile wõimatuks, kuna pealegi kolimine sünnib ilma erilise ettewalmistuseta ja selleks wajatawa raha kogumiseta. Sellest sõltuwalt jääb wana korteri omanik wiimase kuu üürist ilma. Seda lubab üürnik harilikult tasuda hiljem, kui on juba uues korteris, kuid sageli jääb see waid lubaduseks. Nii tekitab kolimine majaomanikule mitmekordset kahju, mida aga meie maksuasutused osaliselgi ei arwesta.

Kehtiwa olukorra wältimiseks tuleks majaomanikel astuda wastawaid samme, majaomanike õigustatud seisukohta tuleks paratamatult legaliseerida.

Sama korteriwahetuse tagajärjel tekkiwate kulutuste ja määrnähete all kannatawad ka meie naaberriigi Soome majaomanikud. Helsingis hiljuti toimunud majaomanike traditsioonilisel kewadkoosolekul tehti otsuseks, et majaomanikud nõuakşid uuelt üürnikult eelmise korteri üürilepingu ettenäitamist, kust kohe selgub, kas üürnik on täitnud oma kohustused endise majaomaniku wastu wõi ei.

Samuti arutasid Helsingi majaomanikud ka suwist kolimist, mis aastaaastalt on pidewalt tõusuteel. Selle tagajärjel on suwel wabu elukortereid normaalarwust palju enam. Kuna üürnitu seltine tegewus toob majaomanikule suurt tulude kaotust, pooldas Soome majaomanike koosolek, et üldiseks kolimispäewaks kujuneks 1. september. Aride ja tööstuste kolimispäewaks peeti suowitawaks 1. juunit, kuna suwine aeg wõimaldab paremini ruumide remonteerimist.

Kolimine on küsimus, mis wajab ka meil põhjalikumat käsitelu. Asja üksikasjalisemal käsitlemisel tuleks arendada tegewust lojaalsuse piires, et anda sellele suuremat taalu. Kahjuks peab mainima, et meil on küll nende küsimuste üle **keskusteldud**, kuid reaalsemaid samme pole weel astutud.

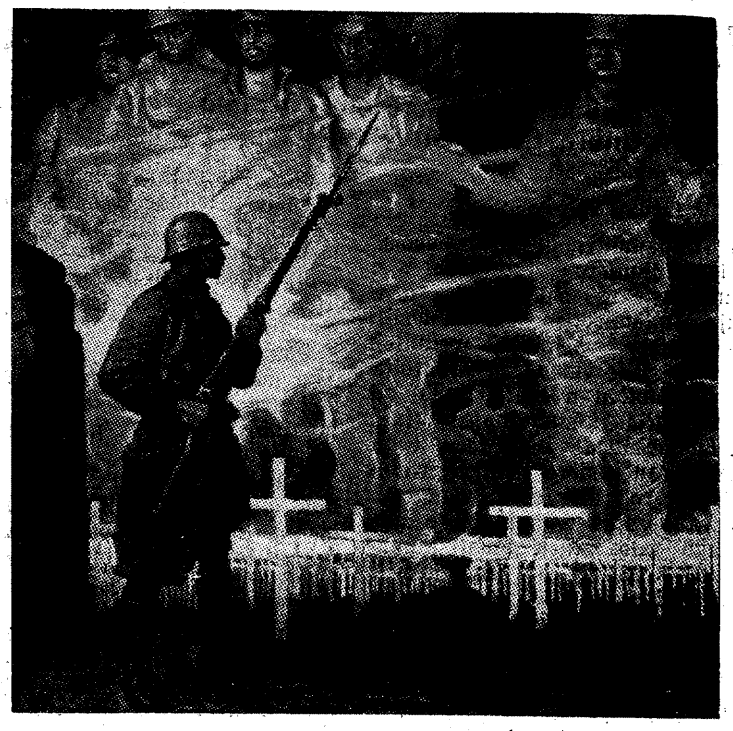
Ka meie majaomanikel tuleks hakata nõudma uutelt üürnikelt wiimase kuu üürikwiitungi ettenäitamist. Sellega selgitataks wähemalt kuiwõrd korrektselt on üürnik toiminud eelmise majaperemehega, mis uue korteri omanikule annab üürnikust wähemalt moraalset tuge ja selgust.

Raskem on aga lahendada kewadel toimuwat sagedast korteriwahetust laiemas ulatuses. Nagu eelpool märkisime, on Soomes juba aastaid korteriwahetuseks kehtimas kindlaks määratud aeg. See annab Soome majaomanikele teatawaid soodustusi. Kui ei ole wõimaldatud suwel anda ära korter, siis wäheneb ka kolimine üldse, kuna üürnikud harilikult ei waheta korterit sügisel halbade ilmadega ja muutuwad paiksemaks. Sellega wäheneb endastmõistetawalt ka korterite remonteerimise tarwidus. Kui üürnik teab, et tal pole wõimalik igal ajal wahetada korterit, siis ta juba puht enda huwides püüab hoida korteri puhtana.

Ei saa ütelda, kas Soomes kehtiw talituswiis korterite wahetamise alal on õnnestunud ja relatiiwne ning meile wastuwõetaw, kuid nagu kuuleme, on Soome majaomanikud sellega rahul. Igal juhul tuleks ka meil mõtelda korteriwahetuse liigse sageduse wastu wõitlemisele, eriti kewadel ja suwekuudel.

Need on ajad, mil meil korteriwahetus on eriti elaw.

P.—

Mõjuw rahupropaganda.

17.000.000 sõdurit ja merewäelast jai surma maailmasõjas. Mis elukusest nad omasid? Olid nad riigimehed? Poliitikud? Relwawabrikandid? Ei. Nad olid tawalised lihtsad kodanikud. Noored mehed, kellel seisis ees tulewik. Geldi, see olewat auasi, aga mis nad selleşt said? Waadake, mis me kõik saime, mis oli selle tulemuseks. Ruineerinud wõlad, majanduslikud raskused. Nende sõnadega ja pildil toodud illustratsioonidega wõitleb New York'i rahuorganisatsioon „World Peaceways“ tulewiku sõja wastu, mille poole sammuwat maailm.

Seadusseelnõu kullaklausli tühistamiseks kõigi wõlakohustuste suhtes

Soome rahwasaadiku Kalliokoski jt. eestwõttel on eduskonnale esitatud seaduseelnõu, mille eesmärgiks on tühistada kõik wõlakohustustes olewad kullaklauslid.

Algatust põhjendatakse muuseas sellega, et praegusel ajal on kõikjal maailmas kas loobutud kullaalusest wõi alandatud raha kulla-määrtust. Selle tagajärjeks on olnud, et rahawäärtus on kullawäärtusega wõrreldes märgatawalt langenud. Samal ajal on kullawäärtus teiste wäärtpaberite juhtes ebawõrdeliselt tõusnud, mis Soomes ilmneb muuseas selles, et samas kui üldine hinnatase aastast 1931 on tõusnud umbes 10%, on kullawäärtus tõusnud umbes 100%. Selline olukord kujuneb wõlgnikule, kes peab oma wõlad maksma rahawäärtuse langemisest hoolimata endise kullawäärtuse järgi, täiesti ebaõiglaseks.

See asjaolu on ka peagu kõikjal wälismaal wiinud seadusandluseni, mis püüab seda wiga parandada. Nii näit. on Saksamaal ja Kanadas tühistatud kõik wõlakohustustes leiduwad tingimused wõla tasumisest kullaalusel, hoolimata selleşt, kuidas ja misjuguste rahaliikide kohta see tingimus wõlakohustuses käib.

Kuna Soomes walitsewa seadusetõlgitsuse järgi kullaklausel on weelgi kehtiw, on selle kõrwaldamiseks tarwis seadust. Arwesse wõttes, et wõlausaldajail on olnud küllaldaselt aega niineid kui ka wõlgnikke rahuldawa mõõduka kokkuleppe saawutamiseks, peab arwama, et need wõlausaldajad, kes on tahtnud oma seisukohta ebaõigesti kasutada ja ei ole mõõduka kokkuleppega rahuldunud, nüüd mitte põhjusetult ei pea alistuma seaduse waheleşegamisele.

Tahate teada kuidas Louis Napoleon enese Prantsusmaal tõstis presidendist kuningaks, siis lugege viimast

NÄDAL PILDIS

nr. 6

Müügil kõikjal

HIND 25 SNT.

Majaomanike sünnipäewi

Juhe, Priidu	10.	aprillil	1895. a.
Jirk, Georg		„	1877. a.
Juhans, Arnold		„	1907. a.
Sinka, Joh.	11.	„	1878. a.
Tomusk, Aug.		„	1887. a.
Tagawäli, Joh.	12.	„	1884. a.
Suleri, Agu		„	1889. a.
Lippus, August		„	1893. a.
Laurentius, Gustaw		„	1874. a.
Kalla, Alide		„	1877. a.

Kuldpulmad majaomanike peres

Homme, pühapäewal, pühitsewad Gustaw ja Ann Oraw'ad oma 50. pulmapäewa. Oraw'ad abiellusid Amblas 1888. aastal. Hiljem siirdusid elama Tallinna, kus omawad kinniswara juba 38 aastat. Gustaw Oraw on ühtlasi Tallinna Majaomanikkude Seltsi liige Seltsi asutamisest peale.

Päästearmee wabaõhu-jumalateenistusi

Linnawalitsus lubas Päästearmeed korraldada wabaõhu-jumalateenistusi Weerenni tän. nr. 22—26 majade wahelisel platsil, Kolde puiesteel ja Graniidi tän. nr. 16—20 majade wahelisel ehitusplatsil.

514 korda tasuta juriidilist nõuannet

Linna õigusteadlikku bürood kasutatakse õige elawalt. Märtsikuu jooksul on büroos antud 514 korda tasuta nõuannet ja tehtud 21 ettekaset kohtus. Sellele arwule lisandub weel tasuline nõuanne, mida on sama aja wältel tehtud 221 korda.

Kuulduşi „Maja“ tegewuse jatkumisest

Kuigi t.-ü. „Maja“ pole weel ametlikult likwideeritud, kuulduşi juba uue elu tärkamisest „Maja“ waremeile. Meie kuulmişt mööda awatakse uus äri juba lähemal ajal — arwatawasti käesolewal kuul. Millistel alustel hakkab „Maja“ ekşisteerima, ei ole weel selgunud, kuid arwata on, et juhtimine jääb endiselt majaomanike käesse. Ettewõtte nimetuseks on „Uus Maja“.

Nagu „Uus Maja“ asutamisega seoses olewailt isikuilt kuuldub, piirdutakse seekord ainult äriga. Ka tulewikus ei olewat kawatsust tegewust laiendada ehitusettewõtjana, mis õieti saigi saatuslikuks „Majale“.

Uue ettewõtte asutajad loodawad endise edukusega rahuldada majaomanike nõudmisi kõigi majalike kaupade esitamise ja pakkumisega.

Samuti on ka ostjaskonna huwides tarwitataw uue äri asutamine, mis kahtlemata loob teatawat elewust meie ehitusmaterjalidega kauplewate äride hulgas ja annab tarwitajaskonnale täiendawaid wõimalusi kaupade walikul. Nagu asutajailt kuuldub, tahetakse endiselt jääda peamiselt majaomanike teenistusse.

Autode ja liiklemisnäitusel esineb ka linna ehitusosakond

Tallinna linna ehitusosakond esineb eelolewal autode ja liiklusnäitusel diagrammide ja kaardiga, millel kujutatud linna liiklusjuurdi ja tänawate konstruktsioone.

Seltsi juhatuse koosolek

Tallinna Majaomanikkude Seltsi juhatuse koosolek toimub Seltsi ruumes esmaspäewal, 11. kp. kell 1/27 õhtul.

Tänawawalgustuse aega pikendatakse

Linna ettewõteteosakonna ettepanekul pikendatakse ka tänawu kewadpühade ajal tänawawalgustust õhu-gaasilaternatega kuni hommikuni.

Wana Tallinna ehituskunstist

Andmeid „Kuradiema“ torni ja sealse ümbruskonna kindlustuste ehitusloost

3.

Kanali ehituswiisist.

Ühes linnamüüri ja „Kuradiema“ torni lammutamisega tuli samal ajal lammutamisele ka ehituselolewa naabermaja alt läbijooksew, endises wallikraawis asuw paekiwidest wõlwitud kanal ühes selle omapärase alusehitisega. Paekiwidest wõlwitud kanal oli rajatud kahele ümmargustest (kuni 60 sm läbimõõduga), kahes reas rööbiti asetatud raudkiwidest laotisele. Kummagi laotise peal asus eraldi kanderaamistik, kusjuures männipuust palgid, mis asusid paralleelselt kanali suunale, olid 30 × 28 sm ja nende wahele asetatud põikpalgid 23 × 28 sm-liste läbimõõduga. Omawahel olid nad ühendatud pool-poolega ehk n. n. ristihambaga. Kanali suunaga paralleelselt paigutatud palkide wahekaugus oli 0,50 m ja nende wahele põigiti paigutatud palkide wahe — 0,75—0,80 m.

Säärasele ehitatud alusele oli müüritud 0,95 m paksune paekiwidest lubjaseguga kanali põhi, laiusega 6,20 m. Kanali põhja laius weejooksu jaoks oli 2,75 m ja wõlwikandade tugewdamiseks oli müüritus mõlemale poole laiendatud 30 sm wõrra 70 sm kõrguse juures. Kanali waba kõrgus põhjast wõlwini oli 2,55 m; wõlwi paksus 1,20 m. Wõlwilt kuni Wäike Karja tänawa sõidutee pinnani oli weel 0,45 m paksune mulla- ja sillutisekiht.

Kõrwuti kanalile, kuid mitte täiesti rööbiti, 1,10 kuni 3,50 m kaugusel kanalist, olid maasse laotud paariwiisi sanglepa- ja kasepuust waiad (8—12 sm jämedused) 0,75—0,80 m wahekaugusega. Omawahel olid need waiad tihedalt läbi punutud jällegi lepa-, kase- ja pajuhagudega. Kaitsepunutise ja kanali alusmüüri wahe oli täidetud sinise sawiga. Samasuguse sinise sawiga oli kaetud ka kanali müüri linnapoolne külg kuni 1 m paksuse kihina.

Täiesti rööbiti kanalile, umbes 6 m kaugusel ida pool, oli ehitatud paekiwidest kaitse- ehk tugimüür, 1,80 m aluse ja 1,50 m pealmise laiusega, kusjuures kõrgus tõusis kuni 2,10 m-ni. See osa müüri oli ilmselt kaunis wana, sest müüris olew lubjasegu oli pea täiesti kollane. Selle wanema müüriosa peale oli hilisemal ajal ehitatud weel teine osa, 1,50 m aluse, 0,90 m pealmise ja 1,20 m kõrgusega. Lubjasegu oli siin weel wõrdlemisi walgetooniline.

Wanema müüriosa põhjas, kraawi äärt mööda oli asetatud tihedasüüline ja suure waigusisaldawusega kirwega tahutud 10 × 40 sm läbimõõduga männipuust palk.

Wälispoolne kaitsemüüritagune maapind oli täidetud kõiksuguse ehitusprahiga ja edasi wäljaspoole algasid juba kaunis korrapärased uhtme iseloomulikud, waheldumisi sinise ja kollase liiwa kihid 5 kuni 25 sm paksusega.

Maa-ala, alates endise wallikraawi wälispoolsest kaitsemüürist kuni linnamüürini, on kirjeldatud põhikihtidest kuni wiimaseaegse maapinna kultuurkihini. Pea kogu omas terwes sügawuses oli see täidetud eri kihte moodustawa ehitusprahi, mulla jne. täitega.

Eelnewas aruandes pole lähemalt puudutatud ühe või teise kindlusehituse wanust. Seda käesolew kirjutis ei taotle ega suudakski, sest siis peaks waatlusele wõtma kindlustiste üldise arengu selles rajoonis ning kajutama selleks muudki lisamaterjali (erifi wanemaid plaane jms.). Käesolew kirjutis on waid aruanne tähelepanekutest, mida oli wõimalik teostada kahe üheaegselt ehitusel olewa hoone alusmüüride rajamisel. Märkimata ei saa siiski jätta asjaolusid, et see osa keskaegsest kindlustistewööst — linnamüür ja torn ning wallikraaw selle ees, ühes oma sise- ja wälispoolset kallakut kaitswate seintega (kuigi täidetud hilisema mulla ja prügiga) — pakkus oma säilinud osas siiski ainulaadselt terwiklikku pilti. Endisesse wallikraawi ehitatud weekanal on pärit tõenäoliselt 18. sajandi teisest poolest. Kahjuks polnud wõimalik teostada kogu sellel maa-alal teadusliikudele nõuetele wastawaid kaewamisi. Need oleksid nõudnud suuri aineliisi kulusid.

K. Kaal.

„Wana Tallinn“.

Kuidas elab kaasaegne Nõukogude Wene linnakodanik

Aristokraat sõidab luksusautos ja lõbutseb villades — tawaline kodanik saab aga hädapärast igapäewast leiba

Weel mõned aastad tagasi oli Wenemaal kehtiw waade, et kõik kodanikud peawad olema taolised — ei tunta mingit liigitelu kodanike seisukohtade järgi. Wenemaa aristokraadid ja kõrged parteijuhid oma eraelus olid wõrdsel tasemel tawaliste ametnikega. Punase Wenemaa wõimukandjate ideaaliks ja erinewuseks teistest oli kolm suuremat wõimalust wõi omadust: riigi auto isiklikuks käjutuseks, salatelefon ühenduseks kõrgemate ametasutustega läbi Kremli keskjaama ja pass õigusega kuuluda kõrgema „kümne tuhande“ hulka, kes einestawad Kremli sõögisaalis.

See kõik on nüüd muutunud. Wenemaa tawaline linnakodanik elab endiselt halwasti. Kuusissetulek kwalifitseeritud tööjõul ei ületa ühe paari jalatsite hinda. Akadeemik teenib esimestel aastatel päralt stuudiumi lõpetamist wast kaks korda nii palju. Kõrgem ametnik, ilma eriliste eeliseta, võib saada palgana wiie paari jalatsite hinna.

Wastandina kõigile sotsialistlikele teooriaile walitseb Wenemaal ikkagi raha. Raha eest on wõimalik minna juwitama ja terwist parandama luksuslikesse rawiasutustesse, omada autot, raadiot, elamuid ja kõiki kodanlike riige inimesile kättesaadawaid hüwesid. Et aga selleks saada raha, peab olema tunnustatud kohal teenim ametnik. Jõukamate hulka kuuluwad ka kirjanikud ja ajakirjanikud, kuid ainult niikaua, kuni nad suudawad säilitada tasakaalu poliitilises elus ja Nõukogude rezhiimi taotluses. Ja peab ütlema, et wiimased kuuluwad nn. „raskelt-teenimate“ kodanike hulda. Hästi teenimad ka filminäitlejad ja produktsiooni korraldajad. Üksikud teadlased ja arstid teenimad paiguti pööraselt suuri summasid. Samaaegselt rõhuw enamus kodanikke suudab end waewu elatada.

Suuri raskusi tekitab Nõukogude tawalisele kodanikele ka korteriküsimus. Nuriseda ei saa korterite puuduse, waid igale kodanikule määratud ruumi wäiksuse üle. Nimelt on määratud iga hinge kohta ainult kaheksa ruutmeetrit. Kui kellelgi on mõni ruutmeeter enam, siis peab ta selle eest tasuma mitmekordselt enam üüri. Wastutawad ametnikud, kirjanikud, kunstnikud ja arstid wõiwad kasutada kümne ruutmeetri juurust ruumi. Erifi tunnustatud teadlased ja kirjanikud aga kuni kaksteist rtm.-ja mõned neist omawad isegi kaks tuba.

Elamuehituse alal ei tehta midagi nimetamiswäärset. Üürimajad seisawad kõik samas olukorras, nagu nad olid kakskümmend aastat tagasi. Uusi üürimaju ei püstitata üldse. Ehitatakse waid arhitektooniliselt wiimistletud moodsaid maju, mis määratud Nõukogude kunstile ja teadusele, millistest peab peegelduma kommunistliku riigi ehituskunst ka sisseaadis. Elamud on muidugi „kommunaalhooned.“ Igal uksel on rida silte ja märke, kuidas üht või teist perekonda wälja kutsuda. Ei ole ka midagi tawatut, kui ühes toas elab kolm kuni neli leibkonda.

Tihe kooselamine sunnib inimesi üha enam kodunt eemal wiibima. Sellest sõltumata on Moskwas erakordselt palju külastuskohti ja kohwikuid. Wiimasel ajal on aga need peagu tühjad, sest pidewad terroristlikud aktid ja surmamõistmised on inimesed uuesti surunud müüride wahele, kuna ei või olla kindel, kes on su lauanaaber! Kinod ja teatrid on aga tulwil inimesi.

Keskpärase kodaniku sissetulek on minimaalne, millest piisab waid tagasihoidlikuks äraelamiseks. Riiete muretsemine on kaugem unistus. Waewalt suudab perekonnapea aastas endale muretseda uue ülikonna või palitu. Weidi paremini riietuwad naised. Usna hästi ja moodsalt käiwad riides kõrgemate isikute daamid ja Nõukogude juhtiwisikute abikaasad. Õieti ei ole ka neil oma suure sissetulekuga midagi teha. Elamutesse ja ärialasse kapitali inwesteerida ei saa. Nii ei jää rahaga muud üle, kui wiia see kohwikuisse, teatreisse, kinodesse ja paigutada riietusse.

Arhitektid, kunstnikud ja teised sarnase kutsega inimesed külastawad nädalas kord või enam oma intiimseid klubisid, kus süüakse ja juuakse hilishommikuni. Nädalawahetusel pakuwad paremad restoranid huwitawaid effektandeid ja rahwas lõbutseb hommikuni.

Seejuures peab aga märkima, et kõrgemaid poliitikuid ei näe kunagi awalikkuses, harwa küll teatreis esinedusil. Muide elawad nad oma „kindlustes“, milliseid walwawad wahid. Nädala lõpul siirduwad nad linnast wälja oma villadesse. Sinna tawatsetakse kutsuda ka külalisi, kelle eest hoolitsetakse tähelepanelikumalt, kui seda tuntakse mujal maailmas. Igale külalisele reserweeritakse omaette luksuslikult sisustatud korter. Eelmisel õhtul esitatakse külalisele sõögikaart ja wastawalt iga üksiku soowile koostatakse sõögikaart järgmiseks õhtuks!

Mitme kilomeetri kauguselt wilast on ümbrus wabastatud metsast; seda selleks, et anda wahtkonnale wõimalust juba eemalt näha iga uustulnukat. Willa läheduses asetsewat parki läbiwad korralikult sillutatud teed, kuhu tundmatu harilik surelik ei tohi panna oma jalga!

Nii näeb Nõukogude tawaline linnakodanik oma kõrgema juhtkonna esindajaid aastas waewalt korda paar; üks kord tribüünil riigi aastapäewal ja teine kord autos kihutamas mõnelt suuremalt kooswiibimiselt. Muide on Nõukogude kõrgem „kümme tuhat“ delikaatselt isoleeritud tawalisist kodanikest.

Suurwaimud — eraelus

Ettenägelikkuse piirid.

Jean Paul'i, saksa humoristi, eraelust on teada wähe anekdoolikku. Ühele wäikesele lookesele pani siiski aluse tema äärmiselt räbal majanduslik olukord.

Kuna ta ei tasunud täpselt üüri ja laskis selle tähtaja tawaliselt „unustusse“ wajuda, leidis tema ning majaperemehe wahel sageli aset kokkupõrkeid. Jõudis jälle kätte üüritasumise päew. Jean Paul istus oma kirjutuslaua ääres ja töötas palawikuliselt, kui ilmus majaomanik: „Te pole tasunud oma üüri!“ Jean Paul, täiesti weel oma mõtete walduses: „Ei.“ — „Kas teil on üldse wäljawaateid maksta?“ Jean Paul, häiritud oma töös: „Enesetsitimõista! Niipea kui wõimalik.“ — „Ja kunas on teil wõimalik, kui küsida tohin?“

Nüüd oli Jean Paul täielikult jõudnud tagasi tõelisusse ja ta wastas suure paatosega: „Armas härra, teie teate, et olen kirjanik; wõib-olla olen ma ka tark, kuid — mitte iialgi prohwet!“

Fantaasia ja tõelisus.

Prantsuse kirjanik Wiktor Hugo omas kergesti süttiwa ja tõkestamatu fantaasia, mille sünnitusi ta ise pidas wastuwaidlematuiks tõdedeks. Ühes seltskonnas, kus oli ka ohwitsere, kõneldi Waterloo lahingust. Wiktor Hugo huwitus selleest ja hakkas elawalt kujutama lahingu käiku. Üksikud wõitlusjärgud märkis ta pliiatsiga paberile nii, nagu ta neid endale kujutles. Üks wana kindral waatas seda hämmastunult pealt ja katkestas teda äkki: „Andestage! Aga see kõik oli hoopis teisiti! — Mina olin ju seal juures!“

„Waikige!“ käsutas teda kirjanik. „Kui teie olete teisel arwamisel, siis ei pannud te tookord küllalt hästi tähele!“

Sümboolne tee.

Kui kunstnik H. v. Marées oli alles tundmata, omas ta Roomas ateljeed ülal Pinciol, kuna tema korter seewastu asetses all jõe ääres. Samal ajal elas linnas moodne maalija B., tookord wäga menukas, kes, wastupidi, omas all jõe ääres luksuslikku ateljee ja elas ülal Pinciol. Mõlemad kunstnikud, kes teineteist ametlikult ei tunnud, kohtasid pea igal hommikul tööle minnes: B. alla jõe ääre, Marées üles. Ühel päewal esitleti neid teineteisele.

„Ma tunnen teid juba, härra Marées,“ ütles menukas maalija pisut üleõla ja enda tähtsust tundwa kunstniku lahkusega. „Mina teid ka!“ wastas Marées korkawalt. „Teie käite alla ja mina — üles!“

Uus Shakespeare.

Mark Twain algas oma kirjanduslikku tegewust jutunurga toimetajana ühe ameerika ajalehe juures. Sel kohal wõimaldus tal paljude käsikirjade üle kohut mõista; neid oli häid, tarwitamiskõlwulisi, igawaid ja palju halbu.

Kord tuli toimetusse keegi uhke noor dramaatik, kelle esikteose kohta ta pidi ütlema oma arwamuse. Mark Twain lehitses näidendi käsikirja, luges siitsealt mõne etteaste ja sõnas lõpuks: „See on jaolt juurepärane! — Kellelt on näiteks see tore monoloog elu ja surma üle?“ — „See kõik on minu waimusünnitus,“ seletas noor kirjanik iseteadwalt.

Nüüd tõusis Mark Twain pidulikult oma toolilt, kummardus sügawalt ja kõneles rõhuga: „Et ma teid kohe ära ei tunnud! — Terwitan teid aukartuses, mr. Shakespeare! Andestage minu tähelepanematust, kuid ma uskusin, et olete ammugi surnud!“

Maksujoodustus.

Kaks sõpra kohtuwad ja üks möönab: „Küll on sul ilus uus ülikond, see on kindlasti kallis.“

„Ei,“ ütleb teine, „see on hoopis odaw.“

„Ah nii, mis ja siis maksid?“

„Kaks korda pool hinda!“ oli wastus.

Sõbratarid.

„Ewa, kui palju aastaid on möödunud, mil me wiimati kohtusime,“ ütles naeratades Ann. „Küll ja oled wanaks muutunud!“ — „Tõesti? Wäga armastuswäärne,“ möönas Ewa. „Ma ei oleks ka sind peagu enam tunnudki, kui ja ei kannaks sama kostüümi, mille laksid teha kümme aastat tagasi ...“

Uut shotlastest.

Kaks shotlast wiibiwad koos Londonis. Peale pikki jalutuskäike linnas tunneb üks end wäsinuna, läheb baari ning tellib ühe napsi, mille eest ta aga ei maksa.

„Kuidas ja tulid sellega toime?,“ küsis teine, kui sõber lõbusas tujus baarist wäljus.

„Ma jutustasin baaripreilile ühe lõbusa loo, mille üle wiimane niiwõrt naeris, et unustas mult raha nõuda!“

Teine ei öelnud selle kohta midagi. Kui nad mööduslid järgmiselt baarist, läks nüüd tema omakorda sisse. Ka tema jutustas baaripreilile ühe lõbusa lookese. Kui preili oli lakanud naermast, ütles shotlane: „Nüüd palun, preili, andke mulle raha tagasi!“

Kuidas kaswatada rediseid lawas ja wabas maas

Redis on aedwili, mida igaüks on tarwitanud wõi wähemalt maitsnud, kuid sellegipärast on rediste tarwitamine üldiselt weel wäike.

Teda wõib iga päew wõi isegi igas söögis teiste toitude kõrwal tarwitada, sest oma mahlarikka sisu ja omapärase maitsega on ta hea isutõstja kui ka seedimisekorraldaja. Pealegi on redist perenaisel-toiduwalmistajal kerge serweerida — nõuab ainult kööki toomist, weega mullast puhastamist, üleliigsete lehtede ja juurte kõrwaldamist ning lauale asetamist.

Redis (Raphanus sativus L. var. radicula DC).) on üheaastane taim. Paljundatakse seemnest. Kaswuaeg külwist kuni saagini 30—50 päewa. Söödaw juur on pehmelihaline, kaetud õrna, wärwilt punase, roosa wõi walge koorega. Kujult on rediseid ümmargusi, owaalseid, silindrikujulisi, poolpikki ja pikki.

Koore wärwilt ja kujult jagunewad rediseid paljudesse sortidesse, millest iga kaswataja ja tarwitaja oma maitsele wastawalt sobiwa wälja walida wõib. Iga seemneäri hinnakirjas wõib leida loetelu rohkemlewinud sortidest igast liigist. Nimetada wõiks mõnda nendest, näit. „Saxa“ — ümmargune, punase koorega, wäikese lehestikuga — warajaseks ajatamiseks, „Wõiredis“ — ümmargune, suur, punane — peenral kaswatamiseks, „Jääpurik“ — pikk, walge jne.

Rediskaswatust on tarwis nii korraldada, et wärsket redist wõimalikult igal ajal oleks saada. Meie oludes on wõimalik redist kaswatada warakewadest hilissügiseni. Talwekuudel, millal redist saada pole, wõiks redise aset täita osalt rõikad, neid saab talweks alal hoida.

Tahame redist wara saada, peame teda ajatama, s. o. katmikkultuurina klaasi all kiiresti kaswatama kas kaswumajas wõi lawas. Kuna harilikes majapidamistes kaswumaja wäga harwa leidub, siis jätame nendes kaswatamise wõtted siin puudutamata, sest see on rohkem äriaedniku ala. Küll wõiks aga iga kaswataja endale kiiremaks tagajärgede saamiseks lawad appi wõtta.

Et redis pole liig soojanõudlik taim, siis hilisemal ajal ajatamisel (märtsis, aprillis) wõib tarwitada poolsooja lawa õhukese sõnnikukihiga. Tahame aga jaanurais wõi weebruaris kaswatama hakata, olgu tingimata soelawa paksu sõnnikukihiga. On lawa pakitud, muld peale pandud ja mõne päewa soojenenud ning tahenenud, lisatakse raskemale lawamullale lawaakna kohta mõni labidatäis sõredat liiwa juure, et mulda kergemaks teha, sest redisele sobib rohkem keskmine ja kerge kui raske lawamuld. Nüüd segatakse labidaga lawamulda ümber lüües liiw hästi mullaga. Ümberlöömisega saab muld hästi õhutatud, mis ka wäga tarwilik. Pärast taandamist ja siledaksrehitsemist wõibki alustada külwiga.

Parem on reaskülw. Selleks tõmmatakse joonlaua järele waokesed 5—7 sm wahedega ülewalt alla ja neisse külitakse seeme kas kotikese serwast raputades wõi pihust lastes. Pärast waokesed taandada. Kui külw liig tihe saanud, mis färkamise järele selgub, siis tuleb külwi harwendada, nõrgemaid taimi kõrwaldades, jättes taimede wahed reas 4—5 sm. Soodsatel tingimustel wõib ka kõik kaswama jätta seniks, kui esimesed tugewamad tarwitamiskõlblikuks saanud, siis need tarwitamiseks wälja wõtta jne. Sellega aja jooksul harwendatakse samuti külwi, ilma et taimi oleks tarwis wälja heita. Soowitawam on siiski kohe pärast färkamist paraja kauguseni harwendada.

Oleme rediseseemne heas idanemiswõimes kindlad, siis on kõige otstarbekohasem teha pesakülw. Selleks tõmmatakse pikuti ja risti kriipsud 4—5 sm wahedega. Saame mullale ruudud, mille igasse nurka pistame ühe redise seemne. On seemne idanewus nõrk, siis ettewaatuse pärast on soowitaw kaks seemet ühte auku panna. Hiljem, kui mõlemad idanenud, kõrwaldame nõrgema. Et joonte tõmbamisega mitte aega wiita, wõib teha hambuline (4—5 sm hamba wahe) augumärkija, millega saab otsekohe külwiaugud mulda wajutada. Igasse auku seeme asetada ja siis muld tasaseks rehitseda.

Kui muld paras niiske ja soe, siis färkab seeme 2—3 päewa jooksul. On muld aga kuiw, siis enne külwi kasta ja hästi läbi segada. Wõib ka pärast külwi kasta, kuid ettewaatlikult, et koorukest mullale ei tekiks, siis tingimata lawa warjutada, et päike mulda liiga ei kuiwataks. Niipea aga kui idud mullast ilmuwad, tuleb warjumatid kõrwaldada, et färkawad taimed kohe walgust saaksid, samuti ka õhutada lawa akna ühe otsa ülestõstmisega. Õhutamise aeg oleneb ilmast, — sooja ilmaga anda rohkem õhku, külmaga wähem. Õhutamist on otstarbekohane toimetada sellekohase hambulise õhutamispulgaga, millega saab akna otsa wajaduse järele madalamale wõi kõrgemale asetada. Aldse tuleb tähendada, et redis tarwitab wähe soojust, küll aga rohkesti õhku ja walgust, järelikult peab ka selletõttu lawasid hooldama.

Edaspidised hooldamistööd on: 1) õhutamine; 2) kastmine, sest redis tarwitab rohkesti niiskust; 3) lawa puhastamine umbrohust ja mulla kobendamine ridade wahelt; 4) õhtul lawa mattidega katmine warajaste lawade ja hiliste öökülmade korral.

Kui oleme ajatamise kohta antud juhtnöörid korralikult täitnud, siis kaswawad redised hästi ja saak hakkab walmima 4—5 nädala pärast.

Redise kaswatamine wabas maas.

Hiljem, kewadel, kui waba maa külwiks kõlblik ja lawasse soojanõudlikumaid kultuure peame paigutama, hakkame redist wabas maas kaswatama. Selleks walime sobiwa koha: hästi wäetatud (samal aastal, mitte wärske laudasõnnikuga) mitte raske niiske põhjaga aiamaa. Koht olgu kewadpoole päikesepaisteline, kesktuwel aga warjatud, sest muidu kuiwab peenar liiga ruttu. Teeme peenra 1 m laia. Sellele peenrale külime 5 rida, seega iga rea wahe 20 cm. Wõib ka 6—7 rida külida, kuid siis on hiljem raskem reawaheside wälkkõblasega harida.

On tarwitus wäike, siis külime wähem korraga, arwestades seda, palju tarwitada jõuame. Et aga wärsket redist alati saada oleks, siis teeme iga kahe nädala järele uue külwi, selleks osa peenart tühjaks jättes.

Hooldamistööd wabas maas olekski: 1) pärast färkamist õigeaegne harwendamine; 2) umbrohu häwitamine kõplamise ja kitkumisega; 3) mulla kobendamine ridade wahelt wälkkõblasega; 4) kastmine kuiwal ajal, kuiwas redis hästi ei kaswa, puitub ja kaotab maitse.

Nii pole redise kaswatamine oma tarbeks keeruline töö. Redisega kui hea wärske maitswa lisatoiduga suudab wäikesel maa-alal hea tahtmise juures end iga perenaine warustada. Jääb soowida, et redist rohkem kaswatama ja sööma hakataks.

Tapeeti & seinapappi

ostate kõige soodsamalt

Kons t. Brandes i

tapeedi kauplusest

26 Tallinnas, Tartu mnt. **26**

Kõntr. 304-54. Asut. 1910. a.

Äri avatud kella 9—5

Müük suurel ja väikesel arwul

Uudne ehitusmaterjal Roliit

Kodumaa pilliroost isoleerplaat

Asja lõppenud ehitusmaterjalide ja kodukaunistamise näitusel wõisime näha pilliroost isoleerplaate, mille kohta kirjutab A. Weski ajakirjas „Tehnika Kõigile“ järgmist:

Pilliroogu leidub meil külluses meres, järwedes ja jõgedes. Ukri Maasalu laht wõib anda aastas umbes 10.000 tonni pilliroogu, kuna seal pilliroo kaswuala on ligi 2000 hektaari.

Olgugi et pilliroog hea isoleermaterjalina on juba ammu tuntud, ei ole ta leidnud kuigi laialdast kasutamist, kuna lahtise pilliroo kasutamiseks on tehniliji raskusi. Peamiselt on meil pilliroogu kasutatud mõnel pool katuse ja wälisseinte kattematerjalina ning krohwi alla. On kasutud pilliroogu kasutada ka aluspõhjana ja wäetisainena, kuid wisa kõdunemise tõttu pilliroog ei ole annud siin mainimiswäärseid tagajärgi.

Nüüd on meil osutunud wõimalikuks aastaid testnud katsetuste põhjal erilise pressi abil walmistada pilliroost isoleerplaate, milline seik annab hoopis uue suuna meie pilliroo otstarbekaks kasutamiseks tulewikus. Pressitud plaatidena on pilliroo kasutamine ehitustehnikas juba palju kergem ja lihtsam. Kuna pilliroost pressitud isoleerplaat („roliit“) on oma soojusisolatsioonilwõimelt peaaegu samawäärne wälismailt meile kalli raha eest sisseweetawate isoleerplaatidega; kuna roog-plaadi („roliidi“) kasutamine on peaaegu niisama lihtne ja hõlpus kui wälismaiste isoleerplaatide kasutamine ja kuna roog-plaadi kasutamine tuleb umbes kaks korda odawam wälismaise isoleerplaadi kasutamisest, siis wõib loota, et roog-plaadi kasutamine meil tulewikus ei anna mitte ainult pilliroo kasutamisele uue ja õige suuna, waid kogu meie ehitusasjandusele ja -tehnikale.

Roog-isoleerplaadi „roliidi“ walmistamine.

Lahtise pressi põhja lastakse roogu. Kaas suletakse ja otsad kinnitatakse klambritega. Nüüd kaks töölist ajuwad hoorataste juure, mis on omawahel ühendatud weokettiga. Keerates rattaid ja nendega ühenduses olewaid kruwisid, pannakse liikuma (üksteise poole) kruwidel olewad muttermuhwid, mis on ühendatud pakkude teraslattidega. Wiimased pigistawad roo hästi kokku (umbes kolm korda wähemaks). Erilise patenditud seadme abil haaratakse kokkupressitud roopakk mõlemalt poolt 14 paari tsingitud raudplekk-ribadega. Ribad õmmeldakse kokku tsingitud naeltega, milleks on waja waid kangi kahte liigutust. Peale seda awatakse press ja walmis plaat wõetakse wälja.

Plaadid walmistatakse mõõtmeis 200 × 50 cm pakkudega 1“, 2“ wõi 3“. Kuna roog on tugewasti kinni õmmeldud raudwitste wahele, siis plaat ewib suurt sitkust ja tugewust. Näiteks iga 1,5 m tagant toetatud 2“-lisel plaadil inimene wõib wabalt seista, ilma et plaat nõtkuks.

Plaatide walmistamiseks kõlbab igasugune pilliroog, mis pole liiga märg. Kuna roog ei mädane, siis wõib roog-plaatidele ennustada wäga pikka iga. Wõime ju leida weel praegugi igiwanade mõisahoonete wälisseinte krohwi alt hästisäilinud roog-matte.

Roliidi tehnilisi ja füüsikalisi omadusi.

Mahukaal = 200—250 kg/m³ wastawalt kokkusurutusele. 1 plaat 200 × × 50 × 5 cm kaalub 10—12 kg.

Soojajuhtiwus λ = 0,06—0,07 kcal/mh°C olenewalt plaadi kuiwusest ja mahukaalust.

Kõlajummutuswõime on wõrdne teiste kergete isoleerplaatide kõlajummutuswõimega.

Mahumuutust seniste waakluste järele ei ole tähele pandud.

Kõdunemiswastupidawus. Kuna roog wäga pisalt kõduneb, siis wõrreldes puiduga on roliit peaaegu kõdunemispüsilik.

Ajutine surutugewus (surutugewuspiir): 12—13 kg/cm².

Töötletawus on peagu samane kui puidul: roliiti wõib saagida, raiuda, naelutada jne.

Krohwida wõib roliiti lubi-, tsementkui ka kipskrohwiga. Kuna roliidi pind on kare, siis nakkab krohw plaadile wäga hästi.

Roliidi kasutamisest.

Roliiti wõib kasutada nii puit- kui ka kiwiehitiste wälisseinte ja lagede isoleerimiseks ja wooderdamiseks; waheseinte ehitamiseks; mustade põrandate wooderdamiseks; laeta ehitiste katuste wooderdamiseks jne. jne.

Kuna hooneil tawaliselt kõige rohkem sooja läheb kaduma läbi seina, siis esmajoones tuleks kõne alla igasuguste seinte wooderdamine ehk roliidiga katmine seinte soojajuhtiwuse wähendamiseks.

Roliidi soojusisolatsioonilwõime selgitamiseks esimese näitena wõtame 5“ palkidest ehitatud ja seest roliidiga kaetud seina. Kui tahame teada saada sellise seina sooja läbilasu arwu k, tuleb meil seina kohta läbi wiia üksikasjalik soojustehniline arwutus. Neil andmeil saame roliidiga kaetud palkseina kohta:

Seina sisepinna takistus (püsisuurus) = 0,13; Sisemise krohwikihi (0,015 m) takistus = 1,65 × 0,015 = 0,03; 5-cm-lise roliidi (λ = 250 kg/cm³) takistus = 16×0,05 = 0,80; Palkseina (0,12 m) takistus = 7,7×0,12 = 0,92; Wälimise krohwikihi (0,02 m) takistus = 1,0×0,02=0,02; Seina wälispinna takistus (püsisuurus) = 0,07.

Seina soojawoolu kogutakistus R = = 1:K = 1,97.

Seina soojaläbilasu-arw K = 0,51.

Kui selliselt seinalt wõtaksime ära roliidi, oleks seina soojaläbilasu-arw K = 0,85, ehk teiste sõnadega: et saawutada ilma roliidita niisama soojapidawat seina, peaks meil seinaprusside paksus olema 5“ asemel 9“.

Puitseinale kinnitatakse roliit lihtsalt 4“—5“-liste naeltega. On soowitaw roliiti alati, kui see on wõimalik, asetada hoone seina sisepinnale, kuna roliidi isolatsioonilwõime on seda suurem, mida kuiwemas kohas ta asub. Kuid ka wäljastpoolt puitmajade wooderdamiseks (ning krohwi alla) kõlbab roliit; ta teeb maja palju soojemaks kui laudadega wooderdus.

Seina wälispinnale on roliiti otstarbekohane kasutada kiwist ja betoonist wälisseinte puhul. Siin plaadi enda soojawoolu-takistus langeb küll weidi wälisniiskuse mõjul, kuid selle eest roliit takistab wälisniiskuse sissetungimist seina kiwidesse. Eriti otstarbekohane on roliidi asetamine nii seina sise- kui ka wälispinnale betoonist ja raudbetoonist walatud seinte puhul. Kuna massiiwne walatud betoonsein hoone wälisseinana ei ole seni saanud tulla kõne alla oma suure sooja- ja niiskusejuhtiwuse tõttu, siis nüüd roliidi kasutamisega awaneb meil wõimalus hoonete seinu walada betoonistki. Kuna betoon nagu krohwgi hästi nakkab roog-plaadiga, siis wõime plaate kasutada raketisena. Peale walamist jäägi plaadid tugewalt seina. Analoogiline betoonseinte ehituswiis on laialt kasutamisel Skandinaawias ja Nõukogude-Wenes, kus roog-plaatide asemel kasutatakse gaasbetooni, pressitud õlgplaate, korkplaate jne. Roog-plaatide kasutamisele wõtmisega awaneks meil betoonseinte ja -lagede ehitamisel seniest mitmekordselt suuremad wõimalused.

Kui on wajalik kinnitada olemasolewale betoon- wõi kiwiseinale roliiti, tuleb seinale kinnitada puitliistud, mille külge naelutatagu plaadid. Kiwiseinale wõib ladumise ajal juba liistud sisse müürida, mille külge hiljem naelutatakse roliit.

Kuna meil siiani telliskiwidest wälisseinte paksus soojusisolatsiooni seisukohalt pidi olema wähemalt 2 kiwi, s. o. 55 cm, siis roliidi kasutamisel wõib telliskiwist seina ehitada ühekiwipaksusenagi (muidugi, kui hoone tugewusnõue seda lubab).

Kui roliidi walmistamine areneb meil suureks, säästab ta meie pilliroo täielikul ärakasutamisel hiigla hulga metsamaterjali ehitus- ja küttepuidu arwel.

Raadio

Laupäeval, 9. aprillil. 7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevauudised. 7.25 hommikukontsert. 8.15 hommikupalvus — õp. G. V. Klaus. 8.35 helifilmipopurriisid. 9.00 perenaistele. Turuteated. 16.55 teated ja reklaam. 17.05 noortele. „Kevad kutsub matkama!" J. Laidvere vestleb kevadistest spordivõimalustest noortele. 17.35 uusi Boulanger' helindeid. 17.50 Ungari kunstinäituse avamine Tallinna Kunstihoones. 18.10 Talupoeg muusikas. RR orkester. 18.40 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. Saatekava ülevaade. 19.10 nädalalõpu-muusika. RR orkester. 20.00 „Andres poeselliks", katkend J. Bojeri romaanist „Vang, kes laulis". Loeb J. Tõnopa. 20.30 vanu toredaid tantsulugusid — „Lõbusad velled". 21.15 laupäeva-õhtu kapral Pensioni pool. Sõdurilaule ja -nalju ning E. Laidsaare lühikuuldemäng „Kapral Pension korrapidajaks". 22.00 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 22.20—24.00 tantsusammul lahkub nädal... Meeleolu- ja tantsumuusika — K. Strobeli orkester „Gloriast" ja heliplaadid.

Pühapäeval, 10. aprillil. 8.30 äratusmäng. Võimlemine. 8.50 A. Prima: õunapuusortide valik taluaeda. 9.10 põllumajanduslikud teated. 9.15 hommikukontsert. 9.55 Tallinn ja Türi: jumalateenistus Kaarli kirikust. 10.00 Tartu: jumalateenistus Peetri kirikust. 12.00 kammermuusika. 12.25 „Taevaminek" — H. Laur loeb M. Underi ja A. Adsoni luuletusi. 12.40 kontsertvalsse. 13.20 ränud laia maailma. 13.45—15.00 lõunamuusika RR kvintett. 16.50 teated ja reklaam. 17.00 lähtekohti vabaharidustööks. Mag. M. Arike: Usuline kasvatus seltskondlikes organisatsioonides. 17.20 helisev pühapäeva-õhtupoolik. Heliplaate jooksval lindil. 18.00 Spordi Keskliidu esimees, riigisekretär K. Terras: Meie spordi tänapäev. 18.20 tants ja laul. Vanu tantsulugusid ja laule heliplaatidelt. 19.00 õige aeg. Teated. Saatekava. 19.15 kohvikumuusika „Kultasest". 19.35 „Noor kuningas", Oscar Wilde'i muinasjutt. Loeb H. Laur. 20.05 suur õhtukontsert. 22.00 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 22.20—23.00 tantsumuusika „Estonia" valgest saalist — J. Pori orkester.

Esmaspäeval, 11. aprillil. 7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevauudised. 7.25 hommikukontsert. 8.15 hommikup. 8.35 rapsoodiaid. 9.00 Tallinn ja Türi: turuteated. 16.55 teated ja reklaam. 17.05 inglise keel algajatele — mag. J. Silvet. 17.35 pärastlõunamuusika kohvikust „Harju". 17.50 perenaistele. Erika Viirsalu pühade-veste perenaistele. 18.10 pärastlõunamuusika kohvikust „Harju". 18.40 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. Saatekava. 19.10 eesti soololaule — Tiit Kuusik (bariton). 19.30 A. Looring: Jüri Vilmsi viimne teekond. 19.50 soovikontsert. 20.20 raadiovestlus — RR direktor ins. F. Olbrei. 20.40 matk laia maailma — heliplaadid. 21.40 R. Antik: Venemaal ilmunud eestikeelne kirjandus 1937. aastal. 22.00 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 22.10—23.00 instrumentaalkontsert (25).

Teisipäeval, 12. aprillil. 7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevauudised. 7.25 hommikukontsert. 8.15 hommikup. 8.35 kuulsaid lauljaid — Enrico Caruso. 9.00 perenaistele. 9.05 turuteated. 10.15 Isamaaliidu keskkomitee täiskogu koosolek. (Kõnelevad riigihoidja K. Päts ja teis. juhtivad isikud.) 16.55 teated ja reklaam. 17.05 lastele. „Tuhka Triinu" (2. osa). 17.35 mesindusnõuanne. 17.50 dr. A. Okas ussi hammustus. 18.10 kinoorel meeleolutseb. 18.40 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. Saatekava. 19.08 riigihoidja K. Pätsi kõne. (Heliülesvõte Isamaaliidu keskkomitee täiskogu koosolekul peetud kõnest). 20.00 ungari helitööde kontsert. RR orkester. 21.40 O. Köster: Eestlane ja raskejõustik. 21.50 kirjanduslikud uudised (Tartust). 22.00 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 22.10 Robert Schumanni helitöid. 23.00—23.10 esperantokeelne nädalakroonika.

SOKOLAAD
Diplomaat
KAWE

Kolmapäeval, 13. aprillil. 7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevauudised. 7.25 hommikukontsert. 8.15 hommikup. 8.35 viiulisoolosid. 9.00 Tallinn ja Türi: turuteated. 16.55 teated ja reklaam. 17.05 prantsuse keel — magr. K. Kann. 17.35 kui see laul meil korda läeb... 17.50 põllumajanduslikud teated. 18.00 taimekaitseinspektor mag. agr. R. Toomre: Seemnevilja puhtimine kindlustab teravilja saaki. 18.15 ilusal sinisel Doonaul. 18.40 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. Saatekava. 19.10 karaktertantse. 19.35 A. Kasemets: Eesti muusika arengutee (19). 20.05 meeskoorilaule. Tallinna Meestelaulu Selts. 20.30 välispoliitiline vestlus — H. Rahamägi. 20.50 „Lea", Aleksis Kivi näidendi järgi kuuldemänguks seadnud Aug. Korsen. 21.45 lastevanemate veerandtund. Dr. E. Terasmäe: „Kuhu saadame lapsed edasi õppima". 22.00 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 22.10—23.00 õhtumuusika. „Corso" trio.

Invaliide ei wabastata kogukonnamaksust

Üksikuid invaliide wõib maksust wabastada sellekohaje palwe esitamisel.

Wigastatud sõjameeste ühingu Tallinna osakond on esitanud palwe wabastada nii maailmasõja kui ka wabadussõja invaliidid ühes nende poolt ülalpeetawate perekondadega kogukonnamaksust põhjusel, et invaliidid föömõõtmetuina peaksid wastawalt kogukonnamaksu seaduses mainitud üle 60 aasta wanuste isikutega kuuluma maksust wabastamisele.

Palwes wäidetakse, et riigi poolt makstaw toetusraha on niiwõrd wäike, et ei wõimalda elatumist.

Linna rahandusosakonna ettekandel selgub, et sõjainwaliidide kui ka teiste maksukohuslaste kogukonnamaksust wabastamine, kui selleks on mõjuwaid põhjusi, wõib teostuda ainult nende palwel. Ka ei olewat üldine sõjainwaliidide maksuwabaks lugemine õiglane, kuna nende seas olewat isikuid, kes on waranduslikult heas seisukorras, omades kinniswarasid, tööstust, äri wõi mõnda muud suuremat sissetulekut.

Seni olewat aga wabastatud kogukonnamaksust peagu kõik sõjainwaliidid, kes sellekohases palwes on selgitanud oma maksujõuetust küllaldaselt motiweerinult.

Linnawalitsus peab paremaks toimida ka tulewikus senise korra järgi, et kogukonnamaksust wabastamiseks tuleb esitada sellekohane palwe, ega poolda seepärast üldist maksust wabastamist.

Majaomanikud!
Lugege ja tellige oma häälekandjat.

Turuteateid

Tallinna turg
8. aprillil

Liha.

Sead tervelt 75—80; sealiha kiloviisi 90—110; seapead-jalad 65; singid, suitsu 180—200; ploomirasv 120—125; sulatatud rasv 135—140; loomaliha veer. 38—55: loomal. kg-viisi 50—90; vasikal. tervelt 40—60; vasikaliha kg-viisi 40—85; lambad, tervelt 63—70; lambal. kg-viisi 70—90; soolatud sealiha 90—100 s. kg.

Piimasaadused.

Taluvõi (kõõgi) 175—190; lauavõi 205—210; hapukoor 110—120; kohupiim 35—40; juust sordi järgi 80—165 s. kg.

Tapetud linnud.

Tapetud kanad tk. 120—225; kodupardid 250—350; haned 150—180 s. kg.

Kalad.

Värsked räimed 25—27; latikad 45—70 lõhed 225—350; kohad 50—90; angerjad 200—350; ahvenad 25—60 haugid 50—70 siiad 120—180 s.

Suitsukalad.

Angerjad 250—400; lõhed 700—1000; ahvenad 100—110; vimmad 140—150; haugid 150; siiad 150—250; räime kümme 8—12 senti.

Teisi turusaadusi.

Mesi kl. 180—190; kanamunad paar 7—10; sidrunid tk. 7—12; seened kg. 40—160 s.

Puuvili.

Õunad 20—100; jõhvikad 30 s. kg.; apelsinid 12—25 s. tükk.

Juur- ja aiavili.

Värsked kapsad 10—12; kartulid 6—7; peedid 12—15; porgandid 10—15; kaalikad 10—12; hapukapsad 12—25; sibulad 30—35 s. kg

Jahu ja teravili.

Saiajahu 28—48; odrajahu 34—35; odratangud 30—40; kruubid 35—45; kaeratangud 40; kaerajahu 25—26; rukkijahu 20; rukkiterad 18—21; odraterad 18—20; kaeraterad 15—18; herned 30—40; läätsad 35—40; oad 40—45; manna 45—50 s. kg.

Afutakse kinniswarade ja tänawate nimede eestistamisele

Neil päewil andis linnapea J. Soots ajalehtede esindajaile seletusi nimede eestistamise arengust. Selgub, et nimede eestistamine areneb käesolewal aastal pidewalt hooga. Esimese kolme kuu jooksul on eestistatud 175.000 perekonnanime. Seega kannab kokku 775.000 inimest eestipärast nime. Maal on wõõrastest nimedest eestistatud 52 ja linnades 43 protsenti. Enam kui 100 walda maal on wõõrnimedest puhtad, linnadest ainult Türi.

Lähemal ajal on siseministeeriumilt oodata korraldust kinniswarade ja tänawate nimede eestistamiseks. Kojel on näiteks kogu ümbruskonna mets täis wõõrnimedega juwilaid. Samuti on tawatsusel eestistada wõõrnimelisi tänawaid.

Nimede eestistamine osutub wajaliseks peamiselt seetõttu, et meie kultuurilist loomingut — kirjandust, kunsti, teadust — ei kantaks autorite wõõrnimede tõttu teiste rahwaste arwele. Kultuur ongi ju wäikerahwaste püsimise tähtsamaid eeltingimusi. Samuti peegeldub eestipärasest nimedest meie rahwuse omapära, mis on kindlaks tagatiseks eestluse säilitamisele.

Toimetusele saadetud kirjandust

Eesti Wõimlejate Liidu wäljaandel ilmus „Eesti Wõimleja" nr. 2. Sisuks huwitawaid ülewaateid kehalisest kaswatusest täiskaswanuile kui ka wõimlemisharjutuste tegemisest imikuile. Ajakiri on maitseka wälimusega ja rikkalikult illustreeritud piltidega.

Majaomanik küsib

Küsimus: Kas peab iga korteri jaoks olema eraldi wäljakäigukoht ja kas selle alla kuuluwad ka ühetoalised korterid wanades majades?

Majaomanik A. P.

Wastus: Tallinna sundmääruses wäljakäigukohtade, mustuse wäljaweo ja solgikaewude kohta, mis wastu wõetud 4. weebr. 1925. a., on öeldud järgmist: Elumajadel peab iga korteri jaoks olema eraldi wäljakäigukoht, ühetoaliste korterite jaoks (tuba wõi tuba ja köök) wõib olla ka ühine wäljakäigukoht wähemalt 4 korteri jaoks üks; kahetoaliste korterite jaoks (kaks tuba ja köök) wähemalt kahe korteri jaoks üks.

Olelewates majades, kus wäljakäigukohtade arw ei wasta käesolewa paragrahwi nõuetele ja kus linnawalitsus nende arwu juurendamist ei nõua, tuleb wäljakäigukohti nõutawal arwul juure ehitada maja esimese kapitaalremondi wõi ümberehituse puhul.

Nalju

Suur menu.

Pianist Leopold von Meyer esines keiser Ferdinandi juures õuekonserdil. Peale konserti kutsus keiser ta oma poole külla ja ütles:

„Wäga rõõmustaw, ma olen Thalbergi kuulanud..." — Meyer kummardus.

„Ma olen ka Liszti kuulanud..." — Meyer taas kummardus jügawalt.

„... aga nõnda kui teie..."

„Oh majesteet, te teete minu üliõnnelikuks," ütles Meyer, ning kummardus weelgi jügawamalt.

„... nõnda kui teie, mu sõber Meyer," lõpetas majesteet, „pole weel eales keegi naljatanud!"

Wäljaandja: Tallinna Majaomanikkude Selts.
Wastutaw toimetaja: A. Nirk.

Korteriotsimised

Üksik noormees wajab wäikest möbl.

tuba

Teat. saata slt. „Nr. 51".

Kolmeliikmeline perekond soowib korralikku majja 2 toa ja köögiga

korterit

(soowitav wann) 2.—3. linnajaos.
Teated slt. „Korralik maksja".

Kindlas teenist. perek. wajab

korterit

üks tuba ja köök ehk tuba waheseinaga.
Teat. saata slt. „Nr. 52".

Suurem talu ühes inventariga ehk ilma

müüa

Lähemaid teateid saab wan. adv. E. Mursi büroost Tapal, Jaama t. 2, telef. 104.

Korteripakkumised

Apteegi 3—4. Kaasüüriliseks wõib tulla tütarlaps üksiku proua juure.

Kordese 7—1, I korral. Suur saal eestoa ja kabinetiga wälja anda. Sobib hästi kontoriks. Näha kl. 1—3 p. l., homm. kl. 9—10.

Seebi 4—10. Tuba pliidiga, II kord, elekter. Wesi ja kloset kojas.

Tatari 15-a—3. Erasissek. hästi möbl. tuba waikselе kindl. ametis intell. härrale ära anda telef. Näha ½4—½6 p. l.

Erne 20—8. 2 wanem. wiisakat meester. wõiwad tulla kaasüüriliseks wanema naister. juure.
Näha p. kl. 2 p.

Rataskaevu 20—3. Erasissek. suur möbl. tuba ära anda 1—2 kindl. ametis käijale. Näha p. kl. 2.

Pärnu m. 126—1. Päikesepoolne tuba köögi tarwitam. ehk ilma wälja üürida kindlapalgalistele, lasteta inimestele.

Paldiski m. 6—14. 4 tuba, köök, esik. II kord, elekter. Wesi, kloset ja wann kort., üür 60 krooni.

S. Patarei 17—2. Tuba köögiga, I kord. Elekter, wesi ja kloset kort. Wäiksemale täiskasuanule perek.

Taime 13, tel. 410-34. Uues majas lihakarn ära anda.

Sõja 4—21, hoowis uues majas. Intellig. isikule möbl. tuba ära anda.

W. Karja 1—16, sissek. hoowist baari juurest. Waja kaasüüriliseks teenistuseskäijat, mittesuitsetajat isikut. Tulla õhtul.

Söörensi 11. Küsida a.-s. C. Siegeli kontorist, Lai 27, tel. 426-07. Garaaž, 7,33 × 5,33 m, wälja üürida.

Õle 4—16. Kaasüüriliseks wõib tulla teenistuseskäija meesterahwas. Näha p. kl. 5.

U. Kalamaja 9-b—3, hoowist küsida. Ilus suure waateaknaga äriruum wälja anda.

Wabriku 47—17. Kaasüüril. wõib tulla naisterahwas.

Kreutzwaldi 20 — majah. 3 tuba, köök ja esik. IV kord, elekter, wesi, kloset ja wann kort., üür 80 krooni.

Raua 15—4. Tuba pliidiga, I kord. Elekter, wesi ja kloset kojas.

Ahju 11—7. 2 tuba pliidiga, poolkedrik. Elekter, wesi ja kloset kojas, üür 25 krooni.

Wälja 24, Lillekülas. 3 tuba, wäike köök, esik. I kord, elekter. Wesi kaewus ja kloset kojas. Kindlas teenist. wäiksemale perek.

Luise 13—7. Kaasüüriliseks wõib tulla naisterahwas.

Aia t. alul, puumajas. 4 tuba köögiga, omaette sissekäik, päikesepoolne, I korral. Elekt., wesi ja kloset kort. Elukorteriks ehk puhtamaks töötoaks. Sooviawaldused saata lehe talitusse kirjalikult.

Luise 13—7. Kaasüüriliseks wõib tulla naisterahwas.

Hambaarst
Marta Poljak
Hamba- ja suuhaigused, kunsthambad.
Uus t. 20—7, telef. 441-73.
Wastuwõtmine kella 10—1 ja ½5—7.
Majaomanikkude Seltsi liikmetele wastuwõtmine alandatud tariifiga.

MÜÜA

linaluid lagede ja seinte wahele panemiseks.
Koidu 120—2, tel. 457-35.

Kuulutage „Pealinna Teatajas"

„Külwaja" trükk, Tallinn, Rataskaewu 6, tel. 450-67